

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

ภาค ๑ หน้า ๘๘-๘๙

๑. พระศาสดา ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย แต่กลับไปอีก ๙๑ กัลป์ พระผู้มีพระภาคเจ้าพระนามว่าวิปัสสีเสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก ฯ ในกาลนั้น กุฎุมพี ๒ พี่น้อง คือมหากาล จุลกาล ให้หว่านนาข้าวสาลีไว้มาก ฯ ต่อมาวันหนึ่ง จุลกาลไปนาข้าวสาลี ฉีกข้าวสาลีกำลังท้องหนึ่งแล้วชิมดู ฯ ได้มีรสอร่อยมาก ฯ เขาปรารถนาจะถวายสาส์นคัพพานแด่พระสงฆ์ มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นประมุข จึงเข้าไปหาพี่ชายแล้วพูดว่า “พี่ ฉันจะฉีกข้าวสาลีกำลังท้อง ต้มให้เป็นของควรแก่พระพุทธรูปเจ้าทั้งหลายแล้วถวายทาน” ฯ พี่ชายกล่าวว่า “เจ้าพูดอะไร ? อันการฉีกข้าวสาลีกำลังท้องทำทานไม่เคยมีแล้วในอดีต จักไม่มีในอนาคต, เจ้าอย่าทำข้าวกล้าให้เสียหายเลย” ฯ เขาอ่อนน้อมแล้ว ๆ เล่า ๆ ฯ ครั้งนั้นพี่ชายจึงพูดกะเขาว่า “ถ้ากระนั้น เจ้าต้องปันนาเป็น ๒ ส่วน อย่าแต่ต้องส่วนของเรา จงทำส่วนที่เจ้าปรารถนาในนาอันเป็นส่วนของตน” ฯ เขารับว่า “ดีแล้ว” แบ่งนาแล้ว ได้ขอแรงมือภิกษุสงฆ์เป็นอันมากฉีกข้าวสาลีท้อง ให้เคี้ยวเป็นน้ำนมจนขึ้นปรุงด้วยเนยใส น้ำผึ้ง และน้ำตาลกรวด ถวายทานแก่ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นประมุข ในกาลเสรีจกตกิจกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ทานอันเลิศของข้าพระองค์นี้ จงเป็นไปเพื่อความแห่งตลอดธรรมอันเลิศ ก่อนกว่าสาวกทั้งปวง ฯ พระศาสดาตรัสว่า “จงเป็นอย่างนั้นเถิด” แล้วได้ทรงทำอนุโมทนา ฯ เขาไปนาตรวจดูอยู่ เห็นนาแ่งหน่นาด้วยรวงข้าวสาลี เหมือนขามัดไว้เป็นช่อ ๆ ในนาทั้งสิ้น ได้ปีติ ๕ อย่างแล้ว คิดว่า “เป็นลาภของเราหนอ” ถึงหน้าข้าวเმა ได้ถวายทานเลิศด้วยข้าวเმა, ได้ถวายทานอันเนื่องด้วยข้าวกล้าอย่างเลิศ พร้อมกับชาวบ้านทั้งหลาย, หน้าเกี่ยวได้ถวายทานอันเลิศในการเกี่ยว, คราวทำขะเหน็ด ได้ถวายทานอันเลิศในการขะเหน็ด ในคราวมัดฟ่อนเป็นต้น ก็ได้ถวายทานอันเลิศในการมัดฟ่อน อันเลิศในลาน... อันเลิศในลอม... อันเลิศในฉาง... ได้ถวายทานอันเลิศรวม ๙ ครั้ง ในหน้าข้าวคราวหนึ่ง ด้วยประการอย่างนี้ ฯ ที่แห่งข้าวอันเขาถือเอาแล้ว ๆ ได้เต็มดังเดิม ทุก ๆ ครั้งไป ฯ ข้าวกล้าได้งอกงามสมบูรณ์ขึ้นเป็นอย่างยิ่ง, ชื่อว่าธรรมนี้ย่อมรักษาซึ่งผู้รักษาตน ฯ (สมดังที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ว่า)

“ธรรมแล ย่อมรักษาผู้มีปกติประพฤติธรรม ธรรมที่ประพฤติดีแล้ว

ย่อมนำสุขมาให้ นี่เป็นอนานิสงส์ในธรรมที่เขาประพฤติดี ผู้ประพฤติ

ธรรมเป็นปกติ ย่อมไม่ไปสูญทุกคืน” ฯ

๑ ภิกขเว อโธ เอกนวุติกปะเป วิปัสสี ภควา โลเก อุทปาติ ฯ ตทา มหากาโล
จูลลกาโลติ เทว ภาติกา กุฎุมพิกา มหนตฺ สาลิกุเขตตํ วปาเปสฺ ๑ อเถกทิวสํ จูลลกาโล
สาลิกุเขตตํ คนตฺวา เอกํ สาลิกพฺภํ ฝาลेतฺวา ขาติ ๑ อติมธฺรํ อโหสิ ๑ โส พุทฺธปะมฺขสฺส
สงฺฆสฺส สาลิกพฺภานํ หาทฺตุกาโม หุตฺวา เขมฺมฐฺฐาติกํ อุปสงฺกมิตฺวา ภาติกา สาลิกพฺภํ ฝาลेतฺวา
พุทฺธานํ อนุจฺฉวิกํ กตฺวา ปจาเปตฺวา ทานํ เทมาติ อาห ๑ กิ วเทสิ สาลิกพฺภํ ฝาลेतฺวา
ทานํ นาม เนว อตีเต ฐตฺตปุพฺพํ นานาคเต ภวิสฺสตี มา สสฺสํ นาสยฺยตี ๑ โส ปฺนปะปฺนํ
ยาจียเวย ๑ อถ นํ ภาตา เตนหิ เขตตํ เทว โภมฺมฐฺฐาเส กตฺวา มม โภมฺมฐฺฐาสํ อนามลิตฺวา
อตฺตโน เขตตโภมฺมฐฺฐาเส ยํ อิจฺฉลสิ ตํ กโรหิตฺติ อาห ๑ โส สาธฺฐตี เขตตํ วิมฺชิตฺวา พฺหุ มนฺุสฺเส
หตฺถกมฺมํ ยาจิตฺวา สาลิกพฺภํ ฝาลेतฺวา นิรฺุทเก ขีเร ปจาเปตฺวา สปะมิตฺตฺสภฺขราหิ โยเขตฺวา
พุทฺธปะมฺขสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส ทานํ ทตฺวา ภาตฺตกิจฺจปรีโยसानเ อิทํ ภนฺเต มม อคฺคทานํ
อคฺคตมฺมสฺส สพฺพปฺลฺลมํ ปฏฺิเวชาย สํวตฺตตฺตฺติ อาห ๑ สตฺถา เอวํ โหตฺตุตี อนุโมทนํ อกาสิ ๑
โส เขตตํ คนตฺวา โอลเกนโธ สกฺลเขตฺเต กณฺณิกาพฺทเชหิ วิย สาลิสฺเสหิ สณฺณนํ ทิสฺวา
ปญฺจวิธํ ปีตี ปฏฺิลภิตฺวา ลามา วต เมติ จินฺเตตฺวา ปุฏฺุกกาลे ปุฏฺुकคฺคํ นาม อทาสี
คามวาสีหิ สทฺธิ อคฺคตฺสสฺทานํ นาม อทาสี ลายเน ลายนคฺคํ เวณิกฺรณเ เวณิกคฺคํ กลาปาทีสุ
กลาปกคฺคํ ขลคฺคํ ภณฺุทคฺคํ โภมฺมฐฺฐคฺคนฺติ เอวํ เอกสฺสเส นว วาเร อคฺคทานํ อทาสี ๑ ตสฺส
สพฺเพสฺ วาเรสฺ คหิตคหิตฺมฺมฐฺฐานํ ปรีปุริ ๑ สสฺสํ อติเรกํ อุมฺมฐฺฐานสมฺปะนํ อโหสิ ๑ ธมฺโม
นาเมส อตฺตานํ รกฺขนฺตํ รกฺขตี ๑

ธมฺโม หเว รกฺขตี ธมฺมจารี

ธมฺโม สฺจิจฺฉนฺเณ สฺขมวาทตี

เอสานิสฺโส ธมฺเม สฺจิจฺฉนฺเณ

น พุคฺคตี คจฺฉตี ธมฺมจารีตี ๑

๑. พระศาสดา ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย แต่กลับไปอีก ๙๑ กัลป์ พระผู้มีพระภาคเจ้าพระนามว่าวิปัสสีเสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก ฯ ในกาลนั้น กุฎุมพี ๒ พี่น้อง คือมหากาล จุลกาล ให้หว่านนาข้าวสาลีไว้มาก ฯ ต่อมาวันหนึ่ง จุลกาลไปนาข้าวสาลี **ฉีกข้าวสาลีกำลังท้อง** ต้นหนึ่งแล้วชิมดู ฯ ได้มีรสอร่อยมาก ฯ

๑ ภิกษุเว อีโต **เอहनวุตติกปุเป** วิปัสสี ภควา โลเก อุทปาติ ฯ ตทา มหากาโล จุลกาลาโลติ เทว ภาติกา กุฎุมพิกา มหนุตฺ สาลิกุเขตตฺ **วาเปสฺสุ** ฯ อเถกทิวสํ จุลกาลาโล สาลิกุเขตตฺ คนตฺวา เอกํ **สาลิกพฺภํ** ฝาลेतฺวา **ชาติ** ฯ **อติมธฺรํ** อโหสิ ฯ

เขาปรารถนาจะถวายสาลีคัพพานแต่พระสงฆ์ มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข จึงเข้าไปหาพี่ชายแล้วพูดว่า “พี่ ฉันจะฉีกข้าวสาลีกำลังท้อง ต้มให้เป็นของควรรแก่พระพุทธเจ้าทั้งหลายแล้วถวายทาน” ฯ พี่ชายกล่าวว่า “เจ้าพูดอะไร ? อันการฉีกข้าวสาลีกำลังท้องทำทานไม่เคยมีแล้วในอดีต จักไม่มีในอนาคต, เจ้าอย่าทำข้าวกล้าให้เสียหายเลย” ฯ

โส พุทฺธปฺปมุขสฺส สงฺฆสฺส สาลิกพฺภานํ ทาทุกาโม หุตฺวา **เชฏฐภาติกํ** อุปสงฺกमितฺวา ภาติกา สาลิกพฺภํ ฝาลेतฺวา พุทฺธานํ อนุจจวิกิํ กตฺวา ปจาเปตฺวา ทานํ เทมาติ อาท ฯ กิ วเทสิ สาลิกพฺภํ ฝาลेतฺวา ทานํ นาม เหว อตีเต **ภุตฺตพฺพํ** นานาคเต ภวิสฺสติ มา สสฺสํ **นาสยิตี** ฯ

เขาอ่อนนอนแล้ว ๆ เล่า ๆ ๆ ครั้งนั้นพี่ชายจึงพูดกะเขาว่า “ถ้ากระนั้น เจ้าต้องปันนาเป็น ๒ ส่วน อย่าแตะต้องส่วนของเรา จงทำส่วนที่เจ้าปรารถนาในนาอันเป็นส่วนของตน” ฯ

โส ปุณฺณปุณฺณ ยาจิเยว ฯ อถ นํ ภาตา เตนหิ เขตต์ เทว โภฏฐาสเส กตฺวา มม โภฏฐาส์ อนามลิตฺวา อตฺตโน เขตฺตโภฏฐาสเส ยํ อิจฺฉลิตํ กโรหิตฺติ อาท ฯ

เขารับว่า “ดีแล้ว” แบ่งนากันแล้ว ได้ขอแรงมือกะมนุษย์เป็นอันมากก็เข้าสาธิตทอ ให้เคียวเป็นน้ามนจนขึ้นปรุงด้วยเนยใส น้ำผึ้ง และน้ำตาลกรวด ถวายทานแก่ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข ในกาลเสร็จจกัฏฐกิจกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ทานอันเลิศของข้าพระองค์นี้ จงเป็นไปเพื่อความแทงตลอดธรรมอันเลิศ ก่อนกว่าสาวกทั้งปวง ฯ พระศาสดาตรัสว่า “จงเป็นอย่างนั้นเถิด” แล้วได้ทรงทำอนุโมทนา ฯ

โส สาธุติ เขตต์ วิฆิตฺวา พหุ มนุสฺสเส หตฺถกมฺมํ ยาจิตฺวา สาลิกพฺภํ ฆาเลตฺวา นิริทฺเท ชีเร ปจาเปตฺวา สบฺบิมรฺตฺสกุขราหิ โยเชตฺวา พุทฺธปฺปมุขสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส ทานํ ทตฺวา ภตฺตกิจฺจปริโยสาเน อิทํ ภาเนตฺวา มม อคฺคทานํ อคฺคตมฺมสฺส สพฺพปฐฺมํ ปฏฺิวธาย สํวตฺตตฺตฺติ อาท ฯ สตฺถา เอวํ โหตุติ อนุโมทฺนํ อกาลิ ฯ

เขาไปนาตรวจดูอยู่ เห็นนาแน่นอนด้วยรวงข้าวสาลี เหมือนเขามัดไว้เป็นช่อ ๆ ในนาทั้งสิ้น ได้ปีติ ๕ อย่างแล้ว คิดว่า “เป็นลามของเรานอ” ถึงหน้าข้าวเმა ได้ถวายทานเลิศด้วยข้าวเმა, ได้ถวายทานอันเนื่องด้วยข้าวกล้าอย่างเลิศ พร้อมกับชาวบ้านทั้งหลาย,

โส เขตต์ คนตุวา โอลเณโต สกลเขตต์ กณณิกาทุเรหิ วีย สาลีสีเสหิ สยจนน ทิสวา ปญจวิธ ปีตี ปฏิลลิตวา ลามา วต เมติ จินเตตวา ปุฏุกกาเล ปุฏุกคัค นาม อทาสีคามวาสีหิ สหุธี อคคสสุสทาน นาม อทาสี

หน้าเกี่ยว ได้ถวายทานอันเลิศในการเกี่ยว, คราวทำขะเน็ด ได้ถวายทานอันเลิศในการขะเน็ด ในคราวมัดฟ่อนเป็นต้น ก็ได้ถวายทานอันเลิศในการมัดฟ่อน อันเลิศในลาน... อันเลิศในลอม... อันเลิศในฉาง... ได้ถวายทานอันเลิศรวม ๔ ครั้ง ในหน้าข้าวคราวหนึ่ง ด้วยประการอย่างนี้ ๆ ที่แห่งข้าวอันเขาถือเอาแล้ว ๆ ได้เต็มดั่งเดิม ทุก ๆ ครั้งไป ๆ

ลายเน ลายนคัค เวณิกรเณ เวณิคัค กลาปาทีสุ กลापคัค ขลคัค ภณตคัค โกฏฐคัค นติ เอว เอกสสุเส นว วาเร อคคทาน อทาสี ๆ ตสสุ สหุเพสุ วาเรสุ คหิตคหิตฏฐาน ปริปุริ ฯ

ข้าวกลาได้ **อังกงมสมบูรณ**ขึ้นเป็นอย่างยิ่ง, ชื่อว่าธรรมนี้ย่อรักษาซึ่งผู้รักษาตน ฯ (สมดังที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ว่า)

“ธรรมแล ย่อมรักษาผู้มีปกติประพฤติธรรม ธรรมที่ประพฤติดีแล้ว
ย่อมนำสุขมาให้ นี่เป็นอันสงฆ์ในธรรมที่เขาประพฤติดี ผู้ประพฤติ
ธรรมเป็นปกติ ย่อมไม่ไปสู่อุคติ” ฯ

สสุล อติเรก **อุฏฐานสมปนฺน** อโหสิ ฯ ฌโม นามเส อตุตถานํ รกฺขนฺตํ รกฺขติ ฯ

ฌโม หเว รกฺขติ ฌมฺมจารี

ฌโม สุจิณฺโณ สุขมวาทติ

เอสานิสโส ฌมฺเม สุจิณฺเณ

น ทุคฺคตี คจฺฉติ ฌมฺมจารีติ ฯ